

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegraful Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de donăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Procesul pentru mănăstiri.

— Sentința tablei regești din Budapesta. —

După reînființarea mitropoliei greco-ortodoxe române din Transilvania și Ungaria, Acela, care prin înțelepciunea și energia sa i-a dat ființă nouă, marele Arhiepiscop și Mitropolit Andreiu baron de Șaguna, a început imediat pertractările cu Sârbii, pentru împărțirea fondurilor comune și a mănăstirilor. Dela Viena, unde mersese, pentruca în fruntea unei deputațiuni numeroase și alese, se mulțumească Maiestății Sale, Monarhului, pentru grația preainaltă, manifestată față de credincioșii bisericii ortodoxe române din Transilvania și Ungaria, prin reînființarea mitropoliei lor, Șaguna a plecat deadreptul la Carloveț. Aci îl aștepta episcopul Procopiu Ivacicovici al Aradului, cu mai mulți membri de naționalitate română ai congresului național sârbesc, fruntași din dieceșele Arad și Caransebeș, cu cari împreună a format apoi așa numitul «corp reprezentativ greco-oriental român», chemat se stabilească modalitățile realizării unei împăcaciuni cu Sârbii, în privința împărțirii fondurilor comune și a mănăstirilor. Numeroase ședințe a ținut acest corp reprezentativ în cursul lunilor Februarie și Martie 1865, în Carloveț, toate sub presidenția Arhiepiscopului și Mitropolitului Andreiu baron de Șaguna. S'a lucrat mult și cu temeiu în aceste ședințe, dar fără rezultat, pentrucă Sârbii nu s'au arătat aplecați se lege învoeală cu Români.

Pe temeiul socotelor aflătoare la patriarhia sârbească din Carloveț, Români au stabilit, că din fondurile comune lor li s'ar compete jumătate de milion floreni, dar patriarhul sârbesc, comunicându-i-se prin Șaguna aceasta cerere a Românilor, li-a oferit, în înțelegere cu ceialați episcopi și cu membrii delegațiunii congresuale sârbești, numai osută mii floreni, din deosebită bunăvoință față de Români, căroră după dreptate, — spunea patriarhul, — nu le compete decât suma de 43,000 floreni. Corpul reprezentativ român și-a redus atunci pretenșiunea la 400,000 floreni. Sârbii însă n'au voit se dee mai mult decât au promis la început. În sfârșit, la anul 1873, după multe nouă pertractări, Români au primit din fondurile comune suma de 230,000 floreni, cu care s'au declarat mulțumiți și pe deplin escontentați.

Din mănăstirile aflătoare pe teritoriul Ungariei Șaguna și corpul reprezentativ greco-oriental român a cerut dela Sârbi patru, anume: mănăstirile din Hodoș-Bodrog, Bezdin, Sân-georgiu și Meșici, dar Sârbii nu au voit se dee nici una, din motivul, că mănăstirile au fost înființate toate de Sârbi, deci ele aparțin Sârbilor. Mănăstirea Hodoș-Bodrog, aflându-se pe teritoriul dieceșei Aradului, a ramas însă sub jurisdicțiunea de drept a episcopiei arădane, deci proprietate ro-

mânească. (Patriarhul din Carloveț ceruse la anul 1854, ca mănăstirea aceasta să fie trecută sub jurisdicțiunea episcopiei din Timișoara, ca mănăstire sârbească, dar guvernul i-a respins cererea, ca neîntemeiată). Mai târziu Șaguna și-a redus pretenșiunile și cu privire la mănăstiri, mulțumindu-se cu două, Hodoș-Bodrogul, care se aparțină dieceșei Aradului și Sân-georgiul, care se aparțină dieceșei Caransebeșului, iar celelalte se rămână ca până aci, mănăstiri comune, aparținând Bezdinul și Voilovița dieceșei sârbești a Timișorii, iar Meșici, Zlatița și Baziașul dieceșei sârbești a Vârșetului. Sârbii au ramas însă consecvenți: n'au dat nimica din mănăstiri, ba au reclamat dela Români și mănăstirea Hodoș-Bodrog, pe cuvânt, că și aceea a fost înființată de un Sârb, deci a fost sârbească dintru început.

Toate demersurile făcute sub urmașii lui Șaguna, pentru a se ajunge la înțelegere cu Sârbii în chestia mănăstirilor, au ramas lipsite de rezultat, și n'a fost incununată cu succes nici reprezentatiunea episcopatului nostru înaintată Coroanei, pentruca ea, din putere preainaltă, se rezolveze după dreptate chestia mănăstirilor, pentrucă Coroana a declinat dela sine amestecul în aceasta chestie delicată, care numai pe cale judecătorească poate fi rezolvată. A îndrumat deci mitropolia noastră ortodoxă română pe calea procesuală. Astfel am ajuns în proces cu Sârbii, pentru mănăstirile, cari au o avere de mai multe milioane de coroane.

Procesul s'a început înainte cu câțiva ani la tribunalul regesc din Budapesta, ca judecătorie delegată din partea Coroanei pentru aplanarea divergențelor dintre mitropolia română și cea sârbă, dar aci am pierdut procesul. Tribunalul a respins acțiunea mitropoliei noastre, condamnându-o la purtarea cheltuelilor de proces, stabilite în sume foarte însemnate. Avocatul mitropoliei noastre a înaintat însă apel la tabla regească din Budapesta și aceasta a dat câștig de cauză mitropoliei ortodoxe române și a decretat împărțirea averilor mănăstirești, care au fost în trecut averi comune ale tuturor credincioșilor greco-orientali, fără deosebire de naționalitate, deci ale Românilor, ca și ale Sârbilor.

Cumcă tabla regească din Budapesta a putut să aducă o astfel de sentință favorabilă mitropoliei noastre, este a se atribui în parte acelor buni fii ai bisericii noastre, cari au pus la dispoziția apărării intereselor mitropoliei ortodoxe române toate datele istorice, referitoare la viața creștinească din vremile vechi ale poporului român din patrie, născut și crescut în legea ortodoxă, apoi la comunitatea bisericăscă a poporului român de aici cu alte neamuri de aceeaș lege din patria

comună, datele referitoare la înființarea mănăstirilor și la chemarea și menirea lor, și alte date autentice, cari au fost folosite cu pricepere și cu bun rezultat în proces și au făcut judecătoriei cu puțință, să se pună la adunarea sentinței pe punctul de vedere pe care s'a pus.

Sentința tablei regești din Budapesta, frumos și temeinic motivată, adusă sub numărul 11139/1914 în procesul mitropoliei noastre contra mitropoliei sârbești din Carloveț pentru împărțirea mănăstirilor, e următoarea:

In numele Maiestății Sale, Regelui!

Tabla regească din Budapesta, luând în esaminare în ședințele publice din 17, 18, 19 și 21 Februarie, apoi din 24 și 27 Martie 1916, procesul intentat de reprezentanții bisericii greco-ortodoxe române din Ungaria: Ioan Meșianu, Arhiepiscop și Mitropolit gr-ort-român în Sibiu, Ioan I. Papp, episcop gr-ort-român în Arad și Nicolae Popea, episcop gr-ort-român în Caransebeș, ca acționatori, reprezentați prin avocatul Dr. Emil Babeș, în contra Patriarhului greco-oriental sârbesc Lucian Bogdanovici, reprezentat prin avocatul Dr. Emil Vasilevici, și în contra delegațiunii congresului național al bisericii gr-orientale sârbești, reprezentată prin avocatul Demetriu Musiczky, (I-II), cum și în contra episcopului gr-ort-sârbesc din Timișoara, Dr. George Letici, ca president al consistoriului dieceșei gr-ort-sârbești din Timișoara, reprezentat prin avocatul Dr. Stefan Malesevici, mai târziu prin Dr. Milan Mandici, (III), în contra episcopului gr-ort-sârbesc din Vârșet, Gavriil Smeianovici, ca president al consistoriului dieceșei gr-ort-sârbești a Vârșetului, reprezentat prin avocatul Dr. Constantin Hadzsy (IV), în contra arhimandritului Isac Doseu, egumenul mănăstirii greco-orientale din Bezdin, reprezentat întâi prin avocatul Dr. Stefan Malesevici, apoi prin avocatul Dr. Milan Mandici (V), în contra ieromonahului Stefan Nicolici, superiorul mănăstirii Sân-Georgiu (VI), în contra protosincelului Vladimir Dimitrievici, superiorul mănăstirii gr-orientale din Meșici, reprezentat prin avocatul Dr. Constantin Hadzsy (VII), în contra arhimandritului Gavriil Ananiev, egumenul mănăstirii gr-orientale din Voilovița, (VIII), în contra ieromonahului Sava Vlahovici, reprezentantul mănăstirii gr-orientale din Zlatița (IX), și în contra egumenului Iosif Popovici dela mănăstirea gr-orientală din Baziaș (X), în contra tuturor acestor zece acționați pentru împărțirea mănăstirilor gr-orientale din Ungaria și a averilor mănăstirești, respective, pentru stabilirea părții ce compete din ele mitropoliei gr-ort-române, pentru estradarea ei și pentru celelalte accesorii, și anume, în urma apelului înaintat din partea acționarilor în 6 Iulie 1914, sub numărul 49.768 și de acționații de sub III, V și VI în 8 Iulie 1914, sub numărul 50.428, în contra sentinței tribunalului regesc din Budapesta, care

ca judecătorie delegată a încheiat acest proces ordinar prin sentința adusă în 20 Aprilie 1914, sub numărul 15.799, — ascultând vorbirile reprezentanților părților din litigiu a adus următoarea

Sentința:

Tabla regească modifică sentința forului prim, și cu scoaterea din vigoare a dispozițiilor referitoare la cheltuelile de proces și la competențele advocaților, decretează, cumcă mitropolia gr. ortodoxă română din Ungaria are asupra averii mănăstirilor greco-orientale: Bezdin, Sân-Georgiu, Meșici, Voilovița, Zlatița și Baziaș, ca instituțiuni bisericesti comune ale bisericii gr-ort-sârbești și gr-ort-române din Ungaria, pretenșiune de drept cu privire la jurisdicțiunea de drept și la dispunerea asupra averii, specificată în normele organizării bisericesti cu privire la averea mănăstirilor înșirate, de unde urmează, că acționații sunt datorii să tolereze, ca aceasta jurisdicțiune de drept și dispunerea asupra averii se fie împărțită între mitropolia gr-ort-sârbească din Ungaria și cea gr-ort-română din Ungaria.

În urmare, tabla regească îndrumă judecătoria de prima instanță, ca după ridicarea acestei sentințe la putere de drept se decidă, după încheierea eventualei proceduri ulterioare, devenită necesară, în chestia împărțirii jurisdicțiunii de drept și a dispunerii asupra averii amintite, cu considerare la procesul purtat de aceleași părți pentru mănăstirea greco-orientală Hodoș-Bodrog, sub numărul 29.539/1908, și rezolvat prin tabla regească în ziua de astăzi, prin sentința adusă sub numărul 11140/1914, iar în decisiune să se estindă și asupra cheltuelilor de proces, ținând cont de onorarul și de erogățiunile stabilite în 3000 coroane pe seama avocatului Dr. Emil Babeș pentru apelațiune și în 2000 coroane pentru avocatul Dr. Milan Mandici, față de împuternicitorii lor, estinzându-se și asupra chestiei purtării cheltuelilor de apelațiune și stabilind și competențele pe cari le pot pretinde advocații părților implicate dela mandatorii lor.

Totodată tabla regească stabilește pe seama advocaților Dr. Milan Mandici, Dr. Demetriu Musiczky și Dr. Constantin Hadzsy, pentru participare la espunerea procesului, respective pentru vorbirile rostite după espunere, ca onorar și cheltuieli, suma de 18,000 coroane, însă numai față de mandatorii lor, și părțile contrare la nici un cas nu pot fi îngreunate cu suma aceasta, din care Dr. Milan Mandici capătă 8000 coroane, Dr. Demetriu Musiczky și Dr. Constantin Hadzsy câte 5000 coroane.

Motivare.

I. Acționații ridică în prima linie excepție în contra acțiunii, din motiv, că mitropolia gr. ort. română din Ungaria nu are îndreptățirea de a acționa. După acționații, adecă Arhiepiscopul și Mitropolitul gr. ort. român are drept

representativ în procesele hierarhice bisericești, dar direcția procesului e chemată să o dea delegația congresului greco-oriental român, dându-și aceasta învoirea și la începerea (intențarea) procesului. Și fiindcă acționarii nu au dovedit, că congresul gr. ort. român, ori delegația congresuală, ar fi hotărât vreodată intențarea procesului pentru mănăstirile din litigiu, și astfel e în vigoare și acuma deciziunea delegației congresuale, prin care se reclamă dela mitropolia gr. ort. sârbească numai mănăstirea Hodos-Bodrog și cea dela Sângeorgiu: cu privire la celelalte mănăstiri, în lipsă de legitimație legală, mitropolia acționatoare nu poate reclama. Dar nu poate reclama, cu privire la toate mănăstirile, nici pentru aceea, pentru că învoeala alăturată sub C). la acțiune, prin analogie, este a se aplica și la mănăstiri.

După învoeala aceasta, legată pentru desfacerea comunității, se cere în prima linie «amestecul formal». Unde mănăstirea e compusă din elemente omogene, numai de o naționalitate, unde deci confraternitatea din mănăstire e de o singură naționalitate, — nu există amestec. Și fiindcă călugării tuturor mănăstirilor din litigiu, fără excepție sunt de naționalitate sârbească, — principiul împărțirii e exclus. Dar chiar dacă ar exista amestec formal, la procedura despărțirii și a împărțirii averii se cere declarația de despărțire a uneia ori alteia dintre naționalități. Deci și la mănăstiri se cere, ca una dintre naționalitățile confraternității se iasă din mănăstirea până aci comună și să-și ceară partea de avere, care îi compete. Fiindcă acționarii nici nu afirmă, că majoritatea confraternității ar fi decretat despărțirea, și astfel nu există persoană, în numele căreia acționarii ar putea reclama: e afară de orice îndoială, că acționarii, cari reclamă în numele mitropoliei române, nu au legitimație formală pentru acționare.

Nici una din excepțiile acestea nu are temei. Mitropolia gr. orientală română din Ungaria în înțelesul §-lui 143 din statutul organic bisericesc, alăturat sub 3. la actul final de sub numărul XXVII, este o: «*întrunire a mai multor eparhii, prin legătură canonică, pentru susținerea unității instituțiilor și intereselor generale bisericești*», și astfel, ca căpetenie a bisericii, precum și ca reprezentantă generală a tuturor credincioșilor și instituțiilor de pe teritoriul ei, în fiecare chestie, care interesează biserica, deci și cu privire la mănăstirile din litigiu, e îndreptățită se reclame, fără împuternicire specială. Dar și de altcum e dovedit prin procesul verbal oficios alăturat sub 2. la actul final de sub numărul XXVII, că congresul național bisericesc, în ședința din 20 Octombrie 1903, a dat împuternicire delegației congresuale, ca să înceapă procesul pentru mănăstiri.

Nu are temei nici a doua excepție, pentru că învoeala alăturată la acțiune sub C. s'a legat cu privire la despărțirea comunelor bisericești; ea deci nici prin analogie nu poate fi aplicată asupra mănăstirilor, cari au organizație bisericească deosebită în mod esențial de a comunelor bisericești. Dar și de altcum învoeala de sub C. face pendentă despărțirea dela voința credincioșilor numai în cazul, când despărțirea se face prin înțelegere, fără proces, — decretându-se și în procesele comunelor bisericești, pe baza praxeii stabile, că învoeala de sub C. nu atinge acel drept al mitropoliei, de a putea pretinde încorporarea pe cale procesuală, pe baza dreptului propriu, cu totul independent de voința credincioșilor.

Îndreptățirea pășirii mitropoliei acționatoare există deci și în cazul, dacă învoeala de sub C. pe baza a-

nalogiei ar putea fi aplicată și cu privire la mănăstiri.

II. Acționarii atacă în a doua linie cercul de competență al judecătoriei delegate, desvoldând, cumcă după sensul corect al acțiunii, acționarii fac obiect de acțiune și din mănăstirile din Croația, căci reclamă trei mănăstiri din Ungaria cu considerare la faptul, că acționarii mai au multe mănăstiri în Croația. Dar în procesul care s'a aflat în curgere sub numărul 19.777/1905, Curia reg. ung. a exclus prin deciziunea de sub numărul 3022/1906 tragerea în proces a mănăstirilor din Croația.

Excepția aceasta, care atingând cercul de competență al judecătoriei delegate, avea se fie ținută în vedere din oficiu în întreg decursul procesului, încă e neîntemeiată, pentru că dacă partea din proces, care vrea să-și valoreze dreptul, cere dreptul sau lucrul reclamat în întregime pentru sine prin sentință, chiar și pentru aceea, pentru că partea contrară se află deja în proprietatea unui drept sau lucru analog cu dreptul sau lucrul reclamat, — declarația aceasta nu înseamnă, că acest alt drept sau lucru încă s'a făcut obiect de acțiune, ci este a se considera exclusiv numai ca o motivare a cererii din acțiune. Mănăstirile din Croația nu formează deci obiecte ale acestui proces, după cum declară și acționarii categoric pe paginile 72—73 din răspunsul lor.

III. Cu privire la apărarea acționaților, făcută în linia a treia, trebuie să premitem, că pecând în acțiune cer acționarii decretarea, că mitropolia greco-orientală română are pretensiune de drept asupra averii mănăstirilor din litigiu, prin urmare e îndreptățită a pretinde, ca mănăstirile, cu averile lor, se fie împărțite între cele două biserici, în răspuns desvoldă, cumcă în procesul de față despre dreptul de proprietate peste tot nu este vorba, ci numai despre aceea, că unde au se aparțină mănăstirile bisericești, e vorba despre jurisdicțiunea de drept și despre dreptul de dispunere, ce compete arhierilor. După desvoldarea din răspuns a acționaților averile mănăstirești formează proprietatea mănăstirilor înseși; în privința proprietății asupra acestora acționarii deci nu pot păși cu acțiune, ci pot se înainteză numai rugămintea, la care îi îndreptătesc statutele organice bisericești. Bazați pe aceasta declarațiune a acționaților, acționarii earăși se provoacă la lipsa de cerc de competență pe seama judecătoriei delegate. După acționați adică judecătorie delegată poate aduce sentință numai în chestii de drept asupra averii și nu'i aparține și chestia jurisdicțiunii de drept asupra mănăstirilor, respective a dreptului de dispunere exclusiv bisericesc, ce compete mitropoliei.

După ce în înțelesul declarației făcute de acționarii în cursul de mai târziu al procesului, acțiunea nu e înaintată pentru stabilirea proprietății asupra averii, ci pentru stabilirea, că mănăstirile bisericești unde au se aparțină, acționarii au abandonat din cererea din acțiune partea aceea, care singură ar putea să aparțină cercului de competență a judecătoriei delegate, — după acționați, — deci în lipsă de cerc de competență acționarii necondiționat au să fie respinși.

Tabla regească împărțesește punctul de vedere al acționaților, că judecătorie delegată poate se aduce sentință numai cu privire la astfel de pretensiuni, cari se refer la dreptul asupra averii. Paragraful 8 din art. de lege IX dela 1868 trece în competența judecătoriei delegate «*pretensiunile de orice natură*», născute din despărțirea celor două mitropolii, iar sub «*pretensiune*» e de înțeles în general pretensiunea referitoare la drep-

tul asupra averii. Dar cumcă sub «*pretensiune*» și legislațiunea a înțeles numai astfel de pretensiune, arată cuprinsul vorbirilor rostite cu ocaziunea desbaterii în dietă asupra proiectului de lege și publicate în text autentic în ziarul dietei din anul 1868, tot atâtea declarațiuni, cari motivează votul unanim al membrilor legislațiunii, deci exprimă voința legiuitorilor. după care atât ministrul de culte și instrucțiune publică, care a prezentat atunci proiectul de lege, cât și ceilalți membri ai legislațiunii, cari au vorbit, — între ei și Deák Ferencz, — au designat fondurile naționale, fundațiunile, mănăstirile, alte bunuri bisericești, bisericile, școalele, deci exclusiv chestia de natură de drept asupra averii, — ca de acelea, asupra cărora are se decidă judecătorie. (Vezi ședința din 8 Mai 1868 paginile 210—220).

Intrucât așadar declarațiile făcute în răspunsul acționaților ar putea fi astfel esplicate, că cu acțiunea s'a avut de scop numai decidera prin sentință, că mănăstirile, ca instituțiuni bisericești, unde au se aparțină cu privire la dreptul de dispunere care compete eparhiei, respective mitropoliei, în cele sufletești, deci din punct de vedere al dreptului bisericesc, fără nici o considerare la dreptul asupra averii, ar împedeca (declarațiile) judecarea procesului, în întregul curs al procesului din oficiu trebuia să fie ținută în vedere împrejurarea, că judecător civil nu poate aduce sentință în chestie de organizare curat bisericească. N'ar împedeca aplicarea regulii de procedură faptul, că în procesul premergător, pus în curgere sub numărul 19777/1905, în urma excepției împedecătoare de proces, ridicată din partea acționaților, judecătorii în general s'au ocupat cu chestia aceasta, pentru că în procesul premergător a servit ca basă pentru decidera cuprinsul acțiunii de acolo. Dacă deci acționații au ales cu adevărat pentru procesul acesta o altă pretensiune ca obiect, îndreptățirea de a judeca a judecătorului civil este a se examina de nou, în mod independent.

Dar nu e întemeiat punctul de vedere al acționaților, că esplicarea acționaților făcută cu privire la obiectul din acțiune, ar despoia pretensiunea din acțiune de partea referitoare la dreptul asupra averii.

(Va urma).

Răsboiul.

La frontul rusesc armata generalului Linsingen a luat cu asalt satul Liniew, pe la Socul, și apoi pozițiile trupelor rusești din apropierea acestui sat. În Bucovina au fost atacuri dușmane la Kut, date însă fără rezultat. La Novo-Poczaiew cinci atacuri de noapte rusești au fost respinse. La Toroczyn atacurile rusești au fost înecate în focul artileriei noastre.

La frontul italian dușmanul a atacat pe mai multe locuri, dar a fost bătut pretutindenea. Pe unele locuri lupta s'a dat pept la pept. Au ajuns în captivitate la noi 530 soldați italieni cu 15 ofițeri. La frontul dela apus au fost atacuri desperate franceze, pentru recucerire de teren pierdut, dar toate au fost respinse cu ușurință de către Nemți și cu mari pierderi pentru Francezi.

Telegramele primite astăzi ne comunică următoarele:

La Isvor, în Bucovina, ai noștri au luat la goană un regiment de cavalerie rusesc. Pe la Colomea Rușii au atacat cu preputere mare pe un front de 40 kilometri. Cu ajutorul rezervelor noastre l'am respins pe dușman pe mai multe locuri, în lupte înverșunate, date cu baionetele, spre seară însă ne-am mutat cu linia de

apărare mai spre Colomea. Pe celelalte locuri atacurile rusești au fost toate respinse.

La frontul italian încă au fost atacuri pe întreaga linie. La Podgora dușmanii au intrat în pozițiile prime din linia noastră de apărare, dar iar au fost scoși din ele. În captivitate la noi au mai ajuns 200 de soldați italieni.

Nr. 6763 Plen.

Circular

cătră preoțimea greco-orientală română din cercurile electorale congresuale Zarand-Câmpeni, Treiscaune-Brașov.

Consistorul mitropolitan cu datul 9/22 Iunie a. c. Nr. 166 Mitr. dispune alegerea de deputat din cler la congresul electoral în cercul Zarand-Câmpeni, care a devenit vacant prin răposarea deputatului ales Romul Furduiu, și de deputat din cler la congresul electoral în cercul Treiscaune-Brașov, care a devenit vacant prin renunțarea deputatului ales Dr. Ioan Lupaș, iar actele electorale să fie înaintate la Consistorul mitropolitan până în 5/18 Iulie a. c.

În urma acesteia se dispune alegerea de deputat din cler la congresul național-bisericesc electoral în aceste două cercuri, care alegere se va face în ziua de **Joi, la 30 Iunie a. c. st. vechiu.**

În scopul acesta preoțimea din cercul electoral Zarand-Câmpeni se va întruni în colegiu electoral sub conducerea comisarului consistorial Vasile Damianu la ziua numită în locul central **Abrud, dimineața la orele 10**, și în sensul normelor din vigoare va face alegerea în ordine. Preoțimea din cercul electoral Treiscaune-Brașov se va întruni în colegiu electoral sub conducerea comisarului Consistorial **Dr. Vasile Saftu, tot la ziua numită în locul central Brașov, dimineața la orele 10**, având a face alegerea în sensul normelor din vigoare.

În celelalte facem provocare la circularul Consistorial din 8 Februarie 1916, Nr. 1022 Plen., în care s'au dispus alegerile generale pentru congresul electoral și ordinar, și unde s'au publicat și comunele, cari compun cercul electoral.

Sibiu, din ședința plenară, ținută la 17 Iunie 1916.

Consistorul arhidiecezan.

Declarațiile contelui Tisza.

Mercuri dieta a ținut o scurtă ședință formală, în care comisiunile și-au prezentat rapoartele cu privire la proiectele de legi despre impositale nouă, ce se vor introduce în țară. Au fost puse toate la ordinea zilei pentru ședința din 4 Iulie nou, când dieta își va începe lucrările meritore. În ședința formală de Mercuri evenimentul cel mare a fost vorbirea domnului ministru-preșident, **Stefan Tisza**, care spre orientarea dietei și a țării a făcut despre situația de pe câmpul de război următoarele declarațiuni:

«Luptele uriașe, despre cari am făcut pomenire în ședința din 14 Iunie a casei, încă nu sunt terminate. Așa cred, că e la loc se fac o reprivire asupra mersului lor din ultimele două săptămâni, orientând stimata casă asupra situației. Mai corect e, cred eu, dacă întregesc declarațiile mele de atunci cu cele ce le voi spune acum. În 17 Iunie am putut constata, că linia originală de luptă a armatei noastre, în cea mai mare parte a ei a ramas neschimbată, statornică. Declarația aceasta o pot repeta și astăzi. (Aprobări în dreapta) Părțile acelea din linia noastră de bătae, a căror împingere îndărapt în prima perioadă a ofensivei rusești n'a succes, se află și astăzi în mâinile noastre, ținute cu tărie neschimbată. Cu privire la punctele unde ofensivei rusești i-a succes se împing îndărapt armata noastră, mi-am exprimat speranța, că efectul contra-dispozițiilor luate se va simți cât mai curând și că acest eveniment de război neplăcut pentru noi se va dovedi numai de un episod trecător.

Speranța aceasta, cu privire la câmpul de război din Volhinia, s'a împlinit numai decât, în plină măsură. Întâriri pe cari atât noi, cât mai ales aliații noștri germani, le-au putut trimite în timpul cel mai scurt la punctele primejdite, și-au arătat efectul și astăzi avem în fața noastră contraofensiva alor noștri, care înaintază pas de pas.

Putem constata, că partea însemnată din teritoriul ocupat de Ruși se află de nou în mâna noastră. Schimbarea nu s'a putut ivi atât de repede și în Bucovina. Armata noastră care luptă aci, a stat multă vreme în fața unei forțe dușmane prepotente, și sub efectul puterilor prepotente a trebuit să-și execute mișcările de retragere. Aceste mișcări, durere, au avut de rezultat ajungerea celei mai însemnate părți a Bucovinei în mâinile dușmanului, dar s'au făcut în ordine, pe lângă mari pierderi pentru dușman.

Armata noastră se află și astăzi intactă, în legătura deplină, și în deplină capabilitate de luptă, așezată în posturi tari, și după cum veți fi binevoit a vedea în ultimele trei patru zile nu mai raportăm despre respingerea ofensivei rusești, ci situația e astăzi aceea, că pe câmpul de război din Volhinia contraofensiva noastră înainta pas de pas, iar în Bucovina și Galția tot în favorul nostru se dezvoltă lucrurile. Nu există deci nici un motiv, ca să subtrag ceva din speranțele exprimate în vorbirea mea din rândul trecut, să schimb ceva din punctul meu de vedere și să nu privim cu nemărginită încredere în succes la evenimentele din viitorul apropiat. Mi-am fiut de datorința să le declar acestea în fața dietei.

Dieta a luat cu vii aprobări act despre aceste declarațiuni ale ministrului prezident, chemate să provoace pretutindenea în țară încredere și liniștire.

In fața secerișului.

În părțile locuite de poporul nostru secerișul nu-și ia începutul în același timp pretutindeni. În zilele acestea se începe secerișul numai în unele părți ale Banatului, urmează apoi celelalte ținuturi dela șes și va ajunge în decursul unei viitoare și în părțile mai muntoase.

Secerișul în anul acesta are o importanță deosebită, nu numai pentru economii români, ci pentru economii tuturor țărilor. Cauza o știe toată lumea.

Când dintr-o întâmplare nefericită altă dată, în vremi de pace, economii li se întâmplă să le ardă recolta secerată, aceasta se numea *daună de foc* și economii prevăzătorii nici în timp de pace nu întârziu să-și asigure recolta imediat după seceriș. Ba unii și mai prevăzători și-o asigurau contra focului cât timp era nesecărată încă, dar aproape de seceriș.

Astăzi însă, în acești ani grei de război și de încordare economică a toată lumea, același caz de daună de foc cauzat dintr-o întâmplare nefericită, trebuie numit cu drept cuvânt catastrofă economică a celui rămas neasigurat, deoarece nu numai prețurile s-au urcat, ci ce e mai mult, produsele distruse de flacăra focului cu greu se vor putea înlocui.

Ast-fel în anii aceștia asigurarea recoltei contra daunelor de foc este o trebuință economică cu mult mai importantă decât în vremile de pace, aceasta nu mai poate și nu este ertat să lipsească din casă nici unui econom cu judecată sănătoasă.

Însă precum ne îndreptăm atențiunea astăzi mai încordată asupra cerealelor, cu atât mai mult aflăm de bine să ne ocupăm în legătură cu acestea și de „Banca” noastră de asigurare. În cei patru ani trecuți ai activității sale, „Banca” noastră de asigurare, fondată, precum se știe, de toate băncile românești (și e bine să nu se confunde cu cealaltă bancă aflată tot în Sibiu, Transilvania) a stat todeauna gata să servească trebuințele de asigurare ale publicului nostru. O privire peste dările de seamă asupra anilor de gestiune espirați ne arată și în cifre, cât de reale au fost serviciile ce le-a adus „Banca” noastră de asigurare celor daunați sub orice raport de asigurare. Despăgubirile primite de asigurații „Băncii” noastre în patru ani trecuți se urcă la suma de aproape un sfert de milion, ceea ce pentru referințele noastre începătoare este o sumă respectabilă. Această sumă ne arată și modul, cum si-a înțeles „Banca” noastră menirea ei specială și rostul ei în concertul băncilor noastre românești. Această sumă, precum și suma rezervelor adunate pe seama asiguraților ei, rezerve relativ prea bogate pentru acoperirea propriilor obligamente, ne esplică apoi și încrederea publicului nostru față de „Banca” generală de asigurare. E prea adevărat, că dividendele au fost modeste, însă lucrul principal, interesele asiguraților au fost și sunt bine servite.

Aflăm, că în sezonul secerișului „Banca” generală de asigurare contractează pe seama economilor noștri asigurări de recoltă și de nutrețuri chiar și pe timp scurt de 1—2 luni, și încă pe lângă plățile unor premii de asigurare abia simțite de economii, căci, după cum vedem din tarifele „Băncii” premiile de asigurare, cari se schimbă după calitatea riscului localului unde se așează recolta sunt între 12 până la 60 fileri pentru suma asigurată de 100 Cor. și pe o lună.

Între astfel de împrejurări ne ținem de datorință și noi cu ocazia secerișului să atragem atențiunea economilor noștri, să-și asigure recolta secerată, pentru că astăzi urmările lipsei de asigurare sunt pentru economii cu mult prea triste.

Cu clarificări servesc toate agenturile principale ale „Băncii” noastre de asigurare, precum și toate băncile noastre de pretutindenea, preoții, învățătorii noștri și alți bărbați de încredere și în fine direcțiunea „Băncii” generale de asigurare din Sibiu. La cerere se trimit ori-cărui econom doritor de asigurare tarifele și tipăriturile necesare.

NOUTAȚI.

Intrunirea congresului. Esceleța Sa, Domnul ministru de culte *Dr. Béla Iankovich*, a avisat pe P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului, ca locuitor de Mitropolit, că Maiestatea Sa, Împăratul și Regele nostru, a luat preagrațios la cunoștință convocarea congresului național bisericesc al provinciei mitropolitane gr. or. române din Transilvania și Ungaria, pe 17/30 Iulie în sesiune ordinară și pe 5 August nou în scopul alegerii noului Mitropolit.

Mitropolitul Repta în Bistrița. În urma intrării trupelor rusești în Cernăuț, I. P. S. Sa, Mitropolitul Bucovinei, *Dr. Vladimir de Repta*, s'a văzut necesitat să părăsască de nou Bucovina, retrăgându-se deocamdată la Bistrița, împreună cu membrii consistorului său și cu alți fruntași ai vieții publice române din Bucovina.

Cruțați hârtia. Mai mulți dintre miniștrii ungari au dat ordonanțe privitoare la cruțarea hârtiei. Dispozițiile acestea se rapoartă nu numai la funcționari și la oficii, ci în același timp la întreg publicul din patrie. Va să zică și particularii să-și țină de datorie ca, în interesul comun, să nu facă risipă de hârtie. Dacă bună oară o petiție sau o scrisoare, începe pe o jumătate de coală de hârtie, jumătatea nescrisă să se păstreze pentru altă ocazie.

Nou telegraf fără fir. Legătura telegrafică fără fir, plănuită între Spania și Statele Unite, este aproape gata. Cum anunță ziarele din Germania, legătura aceasta e construită după o nouă metodă perfecționată, prin care englezilor li se ia putința d'a o controla sau a o turbura.

Munca de noapte este interzisă. În foaia oficială s'a publicat ordonanța ministerială, prin care se oprește munca de noapte în toate brutăriile din Ungaria, și anume începând dela orele 6 seara până la 6 dimineața.

Tinerimea jertfită. Din Paris se anunță, că în luptele ultime dela Verdun au suferit colosale pierderi mai ales contingentele tinere ale Franței. Se aud plângeri, că de astădată comanda dela Verdun a sacrificat cu desăvârșire în pozițiile lor opt mii de recruți.

Concedii pe timpul secerișului. Ministrul român de război a hotărât, ca soldații chemați sub drapel să obțină concedii în vederea secerișului apropiat. Soldații au să fie concediați în serii.

Conferența orașelor dunărene. Orașul german Regensburg a făcut propunerea, ca orașele dunărene să se întrunească într-o conferență la Budapesta în luna lui Iulie a. c. Se afirmă, că la consfătuiri va lua parte și România.

Campanie de eamnă. Ziarul parisian *Temps* scrie, că războiul va intra de sigur în a treia eamnă. Cauza principală a lungirii războiului este împrejurarea, că fabricarea munițiilor împătritei întârzieri n'a ajuns gradul, prin care să întrecă fabricarea de muniții a puterilor centrale.

On. preoți, cari au primit broșura «Monahismul» sunt rugați a trimite prețul ei.

Puterea Rusiei. O persoană, care cunoaște raporturile din Rusia și în timpul mai nou a călătorit prin orașele principale rusești, constată că Rusia a înrolat dela începutul războiului și până astăzi 15 milioane de oameni. În linia de foc are 2 milioane, peste 3 milioane sânt prizonieri, 5 milioane sânt morți. Restul se găsește înapoia frontului și în garnizoane.

Deputați germani în Bulgaria. Adunarea deputaților din Germania a trimis câțiva membri din sinul său în Bulgaria. Duminecă seara au sosit oaspeții în Sofia, unde au fost primiți cu deosebită pompă din partea fruntașilor și a poporului din capitala bulgară. Deputații germani. Înainte d'a sosi la Sofia, s'au oprit și la Niș. Aici i-a salutată cu multă căldură viceprezidentul sobraniei *Moncilov* și comisarul regal *Ceapracicov*.

† **Vasile Dobro**, paroh ort. român în Căpâlna, după un morb lung fiind împărțit cu sfintele taine ale muribunzilor, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, Duminecă în 5 Iunie v. la 10 ore din zi, în etate de 63 ani și în al 31-lea an al preoției. Rămășițele sale pământeste au fost depuse spre vecinică odihnă în 7 Iunie v. în cimiterul ort. rom. din Căpâlna. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Bombardare aeriană. Despre atacul aviatorilor francezi asupra orașului deschis *Karlsruhe* se comunică următoarele: În 22 Iunie, în ziua *Domnului*, după amiază pe la 3 ore, s'au ivit d'asupra orașului *Karlsruhe* mai multe aeroplane, care s'au învârtit d'asupra localității un sfert de oră și au aruncat 29 de bombe, pline de un fluid otrăvit. Paguba materială este mică, dar cu atât mai mare este pierderea în vieți omenești: 110 persoane omorâte (75 copii, 30 bărbați și 5 femei); 147 răniți, mai toți în mod grav (79 copii, 48 bărbați și 20 femei). Amărăciunea este generală în Germania, cu atât mai vătos, că e al doilea atac aerian francez asupra unui oraș deschis și neîntărit.

Mari călduri. Din Sofia se vestește, că în acest oraș domnește o căldură extraordinară. Termometrul arată 32 grade în umbră. De ani de zile nu s'a mai pomenit așa ferbinteală în Bulgaria.

Statistică în Sărbia. Generalul conte *Salis-Sevis*, guvernatorul militar al Sărbiei, a luat măsură, că din 10 până în 15 Iulie a. c. să se facă numărătoarea sufletelor și a anualelor de casă, aflătoare pe teritoriul ocupat al Sărbiei.

Vase scufundate. Se anunță din Rotterdam: Submarinele austro-ungare au scufundat în 18—19 Iunie douăsprezece vase italiene. Societățile comerciale din Italia sânt furioase, că flota țării lor stă în neactivitate.

Nou guvernator al Bucovinei. Fostul consilier al legățiunii rusești din București, *Arseniev*, subguvernator în Basarabia, este numit guvernator al Bucovinei.

Sârbi în armata rusească. În armata generalului rus *Leștzi*, — după știri din România, — se luptă considerabile puteri sârbești. Divizia sârbească se găsește în sripa sudică a armatei. Sârbi au format o parte a trupelor intrate în Cernăuț.

Refuz. Scriitorul polonez *Enric Sienkiewicz*, care petrece acum în Elveția, a fost invitat de Joffre să viziteze frontul francez. Scriitorul, mulțumind pentru atențiune, a refuzat invitarea.

După doi ani. Episcopul dela Oradea Mare, *Iosif Lányi*, fostul instructor al principelui moștenitor *Francisc Ferdinand*, a fost chemat la Artstetten, ca în 28 Iunie să officieze slujba divină pentru odihna răposatului arhiduce și a soției sale, principesa Sofia.

Chiriaș și proprietar. Un proprietar de case din Paris a pornit proces în contra unui chiriaș. A cerut adecă dela judecătorie, ca locatarul să fie dat afară din casă, pentru motivele următoare: 1. Chiriașul are obicei să țină și să cultive pești în odaia de baie; 2. În pod și în pivniță își crește pui, rate și găște; 3. În odăi, pe timp de vară, face stupărie, și 4. În curtea mică, de o palmă, a sămănat cartofi. Acuzatul s'a apărat cu scumpetea traiului și cu împrejurarea, că este un mic funcționar, retribuit după budget, și având șapte copii minori. Judecătorul, când a auzit de 7 copii, s'a înduioșat și, rostind sentința, a zis: „Pe timpul cât durează războiul, chiriașul are drept să nu se mute din locuința și să facă acolo tot ce-i dictează necesitatea”. Bine a zis.

Bioscopul Apollo. Va reprezenta: *Numai Vineri* în 30 Iunie 1916: Eroarea lui *Costică*, umoristic. *Sarig*, tablou de animal. O buclă blondă, umoristic. *Rocambol II*. Fapta eroică a lui *Rocambol*, dramă senzațională în 4 acte.

Cărți și reviste.

Calea Vieții. A apărut Nr. 6 din această revistă religioasă populară cu următorul cuprins: *Duhul Domnului*, de părintele *Augustin*. — *Fecioarei* (poesie) de *Ioan Belu*. — *Spiritul de jertfă*, de *Dr. Emil Precup*. — *Paserea morții* (poesie) de *Ștefan Campeanu*. — *Pilde și asemănări*, de *N. B.* — *Cântec de pocăință către Domnul nostru Iisus Cristos*, de *Septimiu Popa*. — *Dumineca tuturor sfinților* (cu ilustrație). — *Ajutorul meu dela Domnul*, de preotul *George M. Pteancu*. — *Sânzienele*. — *Sărbătoarea sfinților apostoli Petru și Pavel*, adecă *Sănpietru*, de preotul *George M. Pteancu*. — *Calendarul vechiu și calendarul nou*. — *Calea Vieții*. — Redacția și administrația: *Dr. N. Brânzeu*, în *Vulcan* (Hunyad m.) Abonament anual 3 cor., un număr 30 bani.

Nr. 70 F. G. 1916.

CONCURS.

Pentru conferirea de burse din Fundațiunea *Gozsdu* pe anul școlar 1916/1917, la universități, facultăți, școale superioare, școale militare și școale medii, se publică următorul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a). că este fiu de cetățean ungar și aparține bisericii ortodoxe-gr. or. române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților, provăzută cu clauza parohului concernent, că și de prezent aparține bisericii gr.-orientale române;

b). că studiază cu succes bun la vre-un institut public de învățământ din patrie, — spre care scop studenții dela școalele medii să prezinte atestatul despre anul școlar 1915/1916, iar cei dela facultăți și universități, indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c). că averea proprie și a părinților nu e de ajuns să acopere toate cheltuielile împreunate cu studiul, — spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică concernentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și să fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot, ori este înrudit cu concurentul, trebuie să fie subscris de protopopol concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupațiunea și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arate în petițiune specialitatea la care, și locul, unde voințe să continue studiile, precum și aceea dacă folosește și altăbursă.

4. Bursele pentru străinătate se acoardă numai pe lângă condiția obținerii concesiunii ministeriale.

5. Petițiunea instruată cu toate documentele susamintite, este a se adresa Reprezentanței Fundațiunii lui *Gozsdu* (*Nagyszében, Fleischer-gasse 45*), până la 23 Iulie (5 August) a. c.

6. Toți bursierii actuali sunt poțitiți, ca până la 2/15 Iulie a. c. să arate rezultatul studiilor din anul școlar 1915/1916, căci altcum li se va sista bursa, respective ajutorul cerut.

Bursierii aflători în serviciu militar sunt vizați să producă pe lângă indexul despre semestrele ascultate până acum, — și atestat de serviciu dela autoritatea militară concernentă despre timpul petrecut la armată.

7. Petițiunile defectuos instruate, sau sosite după termen, nu vor fi considerate.

8. Concurentul să indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Sibiu, 9/22 Iunie 1916.

Prezidiul reprezentanței.

